

TEHNOLOGII TRADIȚIONALE DE PRELUCRARE MANUALĂ SPECIFICĂ PRODUSELOR MEȘTEȘUGĂREȘTI DIN PIELE

Ana ISCHIMJI

Doctoranda, Departamentul Design și Tehnologii în Textile și Poligrafie, Facultatea Textile și Poligrafie, Universitatea Tehnică a Moldovei Chișinău, Republica Moldova

Autorul corespondent: : Ischimji Ana, e-mail: ana.ischimji@dtp.utm.md

Rezumat. În această lucrare sunt prezentate tehnicile și procesele specifice produselor meșteșugărești din piele. Prelucrarea artistică a pieilor este rezultatul unei duble acțiuni artistico-tehnice, bazată pe motivele ornamentale, folclorice, mitice, colorate, simbolice, istorice ale comunităților care dețin acest patrimoniu cultural. Tehnicile și procesele de ornamentare, specifice produselor din piele sunt: broderii, aplicații prin lipire, perforație decorative, dantelarea marginilor, împletire, trasare, țesere, imprimare / șampilare / timbrare și gravare, spirografie (prin ardere), pliere, mozaic, pictură decorativă sau finisare. Fiecare tehnică și proces este prezentat prin exemple și metode de execuție, precum și prin aplicarea lor la fabricarea meșteșugurilor autohtone din piele.

Cuvinte cheie: tehnici, ornamentare, prelucrare artistică, piele.

Introducere

Prelucrare pieilor este o veche îndeletnicire casnică, practică de unii țărani în gospodăriile lor. La baza acestui meșteșug stau cunoștințele și deprinderile de muncă moștenite în spiritul tradiției din familie sau prin ucenicie [1]. Dezvoltarea meșteșugului de prelucrare a pieilor și blănurilor s-a diversificat și specializat în diferite domenii și procedee tehnice precum: tăbăcăritul, cizmăritul, curelăritul, cojocăritul. Fiecare domeniu având la rândul său tehnici și procedee de lucru specifice produselor confecționate.

Pielea tăbăcită este un material natural ecologic, moale, plăcut la atingere și durabil care se distinge prin flexibilitate în procesul de lucru. Până în prezent pielea naturală reprezintă unul din principalele materii prime pentru confecționarea/fabricarea curelelor, articolelor de marochinărie (pungi, poșete, geți, mănuși, harnașamente, etc.), încălțăminte și îmbrăcăminte din piele.

Ornamentarea obiectelor/produselor din piele este rezultatul unei duble acțiuni artistico-tehnice, la baza căruia se află motivele ornamentale, folclorice, mitice, culori, simbolice, istorice ale comunităților ce dețin acest patrimoniu cultural.

Tehnici și procedee de ornamentare, specifice produselor din piele.

Prelucrarea artistică a pielii constă în decorarea sau ornamentarea acesteia și poate fi realizată cu ajutorul celor mai diverse elemente și mijloace. Tehnicile și procedeele de ornamentare, specifice produselor din piele meșteșugărești sunt: broderii cu bisere / filament și cu fire, ață de lână colorată și fâșii din piele colorată, aplicații din piele, paspoalare, perforare decorativă, dantelare, împletire, trasare, țesere, pliere, șampilarea, timbrare, gravare/imprimare, mozaic, pirografie (prin ardere), batic, vopsire decorativă, intarsie (incrustare), înobilarea suprafeței pielii prin aurire sau finisare.

• Realizarea cusăturilor decorative și broderiilor manual pe suprafața pielii

Îmbinarea prin coasere, este supusă unor reguli de calitate: uniformitatea lungimii pașilor, poziția cusăturii față de marginea reperului, paralelismul traiectoriilor și corespondența între caracteristicile ație (grosime, culoare) și cele ale acului (vârf rotund, oval sau triunghiular). Orientarea acului în raport cu direcția de coasere "de la stânga la dreapta sau de jos în sus (în funcție de element de coasere sau brodat)", ce induce efecte decorative. Brodarea fiind din multiplele modalități atractive prin care produsul poate fi accentuat, înfrumusețat, ceea ce duce la creșterea valorii percepțuale. Pe teritoriul Moldovei în urma cercetărilor sau păstrat cusăturile: înaintea acului, în urma acului, (cusătură în urma acului-oblic, în formă de tulpină la plante), crucița, cusătură tip lanț, cusătură "buclă fixată", cusătură zigzag, cusătura „nodul” (la efectuarea elementelor plantare), și broderia netedă

ș.a.” [2, 3]. Margini simplă cu o singură cusătură, este formată cu ajutorul unui fâșai din piele foarte subțire și înguste, dar rezistentă. La cusătura dublă e nevoie de o fâșie mai lungă de 5-6 ori, pentru a trece prin fiecare orificiu de două ori sau la colți de 3-4 ori, Lățime fâșiei din piele elastică și subțire e mai lată sau egală decât diametrul orificiului, ce are originea de cusătură venețiană. Cojoacele și bundițele se ornamează prin tehnica de coasere cu diferite puncte de cusătură, însă ”cojoacele și pieptarele bărbățești se înfrumusețază cu șireturi răsucite de lână aspră neagră” [4, 5].

- **Aplicații pe suprafața pielii**

Se efectuează prin lipirea pe semnele indicate urmată de coaserea manuală sau mecanică. Costumul tradițional moldovenesc în general, cât și pe produsele din piele al costumului, se evidențiază prin aplicarea motivelor vegetale, geometrice, reprezentarea păsărilor, omului, uneltelor de muncă ș.a., însă acestea erau stilizate. Din motivele vegetale, în figura 1 întâlnim arborele vieții, vazonul cu flori, buchete, flori, ramuri, brăduți, ghirlande, fructe etc. Din motivele geometrice transversale, drepte și ondulate, triunghiuri, romburi, romb, cercul, pătrate, stele, zîmți, cârlige, linii: frânte, curbe, spirale ș.a. La început au avut un sens simbolic, îndeplinind un rol: informativ, funcțional, la care se adaugă un component decorativ și pur decorativ al produselor vestimentare [5].

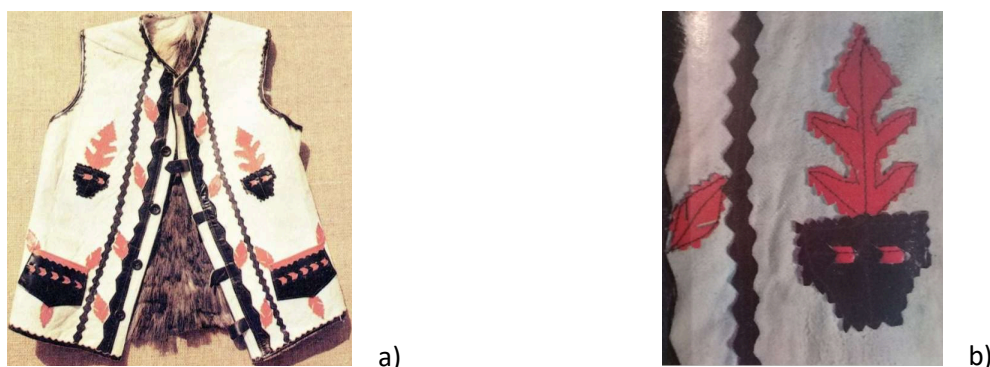

Figura 1. Bondiță de sărbătoare, din piei de ovine, pentru femei (raionul Nisporeni) (a), b) aspectul reperului aplicat [5]

- **Perforarea decorativă**

Se execută liniar, de-a lungul unei traiectorii de cusătură sau pe suprafața unui reper, prin repetiție sau alternanță, la care se poate adăuga efectul de contrast. Formele orificiilor pot fi variate, cele mai preferate sunt cele circulare sau ovale figura 2 b. Însă sunt cazuri unde se preferă orificii cu muchii (triunghi, pătrat, dreptunghi ș.a.), figura 2 a, obținute cu instrumentul special - preducea. Tehnica de perforare are un aspect important de care se ține cont de: dimensiunea orificiilor, distanța față de marginea elementului (reperului aplicat) sau marginea produsului și distanța dintre orificii [2].

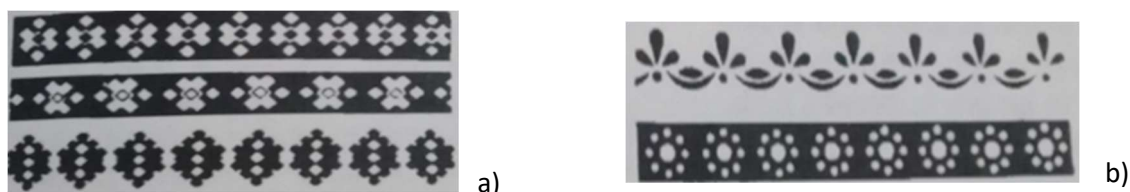

Figura 2. Tehnica de perforare: a) perforații cu muchii, b) perforații circulare sau ovale [2]

- **Dantelarea marginilor**

Se întâlnește în special la produsele pentru copii și femei, mai puțin la produsele bărbățești. Amplitudinea mică sau delicatețea marginilor curbe poate fi însoțită de perforații decorative și constituie un mod de perforare a marginilor vizibile [2].

- **Împletire**

Este o tehnică ce stă la bază înfrumusețării produselor din piele cu ajutorul fâșii din piei la număr de 5 fâșii depinde de model. Prin această tehnică se obțin următoarele elemente sau produse: curele, centuri, crivăț, biciuști, bici, mânere, curele de umăr, curele de ceas, brățări, și altele. De

regulă, pielea naturală din care se croiesc aceste fâșii sunt supuse operației de egalizare în corelație cu grosimea pielii, gradul de elasticitate, rezistență și flexibilitatea acesteia. Fâșiile fiind croite la o lățime (3-5 mm), depinde de model și numărul fâșiilor împletite. Tehnica împletirii începe cu fixarea fâșiilor din piele pe o bucată de lemn, sau prin prinderea cu cuie dintr-o parte a fâșiilor, pentru a nu se răsuci. După împletire produsul se ciocănesc ușor cu ciocanul apoi se umezesc și se întind pentru uscare pe un suport special, fixându-se în cuie. Tehnica împletirii se poate realiza în diferite moduri, cu 3-7 fâșii, împletire prin răsucire în orificii a uneia din fâșii și răsucirea prin fâșii [2, 3, 4].

- **Trasare**

Se execută manual, realizându-se mai întâi perforații sau tăieturi / creștături pe zonele sau reperele, ce necesită înfrumusețarea cu trasarea fâșiilor, șireturilor din piei, prin aceste orificii. Cu ajutorul unui instrument adecvat, șiretul din piele este condus prin aceste orificii, conform unui anumit: model decorativ, figuri geometrice, forme sau desen. Tehnicile de trasarea se realizează cu un șiret, cu două șireturi trasate paralel, cu 3 șireturi și mai multe fâșii din piei trasate [2].

- **Intarsie (incrustare)**

Tehnica constă în împodobirea unui obiect din piele, aplicând ornamente sau repere decupate înfipte/introduse în orificiul cu contur identic reperului decupat anterior în orificiul făcut pe suprafața altie piei de altă culoare sau tonalitate [3].

- **Țesere**

Poate fi executată local sau pe întreg produs cu culori diferite. Se practică o serie de creștături de dimensiuni potrivit modelului, la care, un șiret din piele se introduce printre fâșiile formate. Se obține în acest fel o "țesătură" cu "urzeală" și "bătătură", care sunt inspirate din costumul popular [2].

- **Tehnici de imprimare/ștampilare/timbrare**

Prin aceste tehnici ca: imprimare, ștampilare și timbrare pe suprafața pielii prinde un aspect tri-dimensional (cu efect ridicat sau cu aspect în relief). Imprimarea se folosește de la instrumente simple ca pedusele, care pot fi acționate manual prin ciocănire sau presare. În figura 8 sunt reprezentate chimirele cu mai multe tehnici de ornamentare, sunt confecționate de către meșterul populari Dumitru Daraban, din r. Ialoveni din Republica Moldova [2, 3, 4].

- **Tehnica de vopsire decorativă și retușarea suprafeței pielii**

Sunt tehnici ce se folosesc pe fețe finisate a pielii. Efectul de volum, culoare și strălucire se obțin prin: virarea culorii, dezvoltare, imprimare. Aspectul diferențiat al suprafeței, în funcție de tipul de finisaj: natural, acoperit, corectat, lăcuit, ceruit. Aspectul velurat, cel neted (lucios sau mat). Paleta de culori, adaptată de fiecare dată ultimelor tendințe, se cere a fi atent studiată și valorificată de către meșterii populari [3, 4].

Concluzii

Evaluarea și cunoașterea tehnicilor și procedeele de prelucrare artistică a pieilor va conduce la popularizarea și dezvoltarea meșteșugurilor de prelucrare artistică a pieilor. Și poate servi drept material didactic pentru noua generație de meșteșugari specializați în prelucrarea artistică a pielii. Tehnicile și procedeele de prelucrare artistică a pielii, reprezintă o parte componentă din cadrul patrimoniului cultural, ariei al poporului nostru.

Referințe

1. Prelucrarea pielii. Patrimoniu cultural imaterial al Republica Moldova. [online]. [accesat 02.02.2022]. Disponibil: [Prelucrarea pieilor | Patrimoniul cultural imaterial al Republicii Moldova \(patrimoniuiumaterial.md\)](#)
2. МИНАИ, А., CURTEZA, А. *Design-Designul produselor din piele*. Iași: Performantica, 2005
3. КЮЛЬВ, Э.П., КИРМЕ, К.К, РЕЙМО, Х.К., СУММАТАВЕТ, Э.Г. *Технология художественных изделий из кожи*. Москва: Легкая и пищевая промышленность, 1982.
4. АНДРИАНОВА, Т.Н. *Художественная обработка кожи*. Санкт-Петербург: ЗАО Издательский дом «Питер»б, 2004.
5. ЗЕЛЕНЧУК, В.С. *Молдавский национальный костюм*. Кишинев: Издательство «Тимпул», 1980.